

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr. K. Vervaart
BEL/OMB

Telefoonnummer +31235143731
vervaartk@noord-holland.nl

1 | 5

**Betreft: Resultaten RIVM gezondheidsrisico grafietuitstoot voor
omwonenden Harsco Metals/Tata Steel**

Verzenddatum

- 6 JUNI 2019

Kenmerk

1228565/1228571

Geachte leden,

Uw kenmerk

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) informeren wij u over de mogelijke gezondheidsrisico's voor omwonenden van de uitstoot van grafiet door staalslakverwerker Harsco Metals. Ons college heeft deze informatie gisteren, 3 juni 2019, ontvangen en delen dit nu met uw Staten.

Wij hebben het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verzocht een inschatting te maken van de gezondheidsrisico's voor de bewoners van Wijk aan Zee als gevolg van blootstelling aan stoffen in de uitstoot van grafiet afkomstig van Harsco. De resultaten van de risicobeoordeling laten zien dat voor de metalen lood, mangaan en vanadium de geschatte blootstelling zodanig hoog is dat dit ongewenst is voor de gezondheid.

Deze hoofdconclusie is gebaseerd op de veegmonsters na één incident van grafietuitstoot. In deze brief informeren we u over de aanleiding van dit onderzoek en de gevolgen voor de gezondheid van omwonenden. Daarnaast gaan we in op de voorgestelde maatregelen die kunnen worden genomen. Het rapport van RIVM en samenvatting is als bijlage bij deze brief gevoegd, evenals de in kaart gebrachte vragen van bewoners met beantwoording. Op de website van RIVM staat het onderzoek beschreven (<https://www.rivm.nl/grafietregen-en-gezondheid-2019>).

Context/aanleiding onderzoek

Sinds 2016, met een piek in de zomer/herfst 2018, is er bij het slakverwerkingsproces bij Tata Steel en Harsco verschillende keren een uitstoot geweest waarbij grafiet in de omgeving terecht kwam. Deze grafietregen riep veel vragen en bezorgdheid op bij de omwonenden en

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

overheden. De bewoners van Wijk aan Zee, die door de ligging van het dorp het meest direct werden getroffen, willen inzicht hebben in de samenstelling van de uitstoot van grafiet en de mogelijke risico's voor hun gezondheid.

Onderzoeksopzet

Ons college heeft daarom eind 2018 het RIVM benaderd om onderzoek te doen naar de uitstoot van grafiet. Dit project 'grafiet en gezondheid 2019' is 1 februari jl. van start gegaan en bestaat uit:

1. Het in kaart brengen en beantwoorden van vragen van bewoners.
2. Het analyseren van de grafietuitstoot.
3. Het inschatten van mogelijke gezondheidsrisico's.
4. Het analyseren van mogelijkheden voor een (vervolg)onderzoek.
5. Het beantwoorden van zoveel mogelijk vragen en ons college adviseren over de (on)mogelijkheden van een onderzoek.

Ons college heeft geen invloed op de gebruikte onderzoeksmethoden en de resultaten. Het RIVM werkt voor dit project samen met de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Kennemerland en de inwoners van de IJmond. Er is een klankbordgroep ingericht waar omwonenden en experts van andere organisaties deel van uitmaken. De onafhankelijke positie van RIVM is vastgelegd in de Wet op het RIVM. De provincie, Harsco en Tata Steel hebben geen rol in de klankbordgroep of bij het opstellen van het uiteindelijke onderzoeksvoorstel.

De eerste resultaten waarover wij uw Staten nu informeren betreffen het tussenresultaat van punten twee en drie. Na een uitstoot van grafiet op 29 maart jl. zijn er binnen vijf uur veegmonsters genomen op negen locaties in Wijk aan Zee. Dit is gedaan volgens het vastgestelde monsterafnameprotocol, waarbij oppervlakken voor en na een grafietregen schoon zijn geveegd en mee zijn genomen naar het laboratorium waar ze zijn geanalyseerd op PAK's¹ en metalen. Deze twee groepen stoffen zijn gekozen omdat hier stoffen onder vallen die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van mens en/of milieu (zogenoemde zeer zorgwekkende stoffen).

Huidige beoordeling RIVM

Voor de huidige beoordeling van de gezondheidsrisico's heeft het RIVM gekeken naar de blootstelling via de huid (dermaal) en via hand-mondcontact (oraal) bij jonge kinderen². Uit de beoordeling blijkt dat in de uitstoot van grafiet zware metalen en PAK's zitten. Voor de metalen

¹ Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) vormen een groep van chemisch nauw verwante verbindingen. PAK's komen op diverse plaatsen in het milieu voor en vertoont kankerverwekkende eigenschappen.

² Er is gekeken naar de mogelijke gezondheidseffecten op kinderen, omdat zij relatief gezien een hoge blootstelling hebben, dit vanwege hun specifieke gedrag zoals kruipen/spelen op de grond en het in de mond stoppen van vingers en hun relatief lage lichaamsgewicht. Als voor kinderen geen risico voor de gezondheid wordt verwacht, dan geldt dat ook voor volwassenen.

lood, mangaan en vanadium is de geschatte blootstelling zodanig dat RIVM dit aanmerkt als ongewenst voor de gezondheid.

Voor de overige metalen blijft de blootstelling onder de toxicologische referentiewaarde en wordt een gezondheidsrisico door blootstelling via uitstoot van grafiet niet verwacht. De risicobeoordeling voor de PAK's laten zien dat de geschatte gezondheidsrisico's onder het risiconiveau liggen van wat in Nederland verwaarloosbaar wordt geacht.

Of een individu ook daadwerkelijk een gezondheidseffect ontwikkelt, hangt van meer factoren af dan alleen van blootstelling aan de betreffende stoffen. Hierbij spelen andere factoren zoals verschillen in leefstijl en gevoeligheid voor een gezondheidseffect tussen personen een rol.

De huidige resultaten zijn een tussenresultaat. Eind juli verwachten we het definitieve advies van het RIVM. Dit advies zullen we betrekken bij de verdere stappen die wij nemen. Wij zullen u daar dan verder over informeren.

Handelingsperspectief

Gelet op de bevindingen van RIVM dient de grafietuitstoot verder te worden teruggedrongen. Ons college zet in op de volgende punten:

- Harsco en Tata Steel nemen extra maatregelen om het optreden van grafietuitstoot te minimaliseren.
- Flankerend: intensivering van het toezicht.
- Goede voorlichting aan inwoners, met name over hoe ze kunnen voorkomen dat hun kinderen de schadelijke stoffen binnenkrijgen.

Maatregelen om blootstelling te beperken

Ons college begrijpt dat deze resultaten bij omwonenden gevoelens van bezorgdheid en onrust teweeg kunnen brengen. Volgens het RIVM kunnen kinderen veilig buiten spelen. Vanuit een gezondheidkundig oogpunt is het echter wel wenselijk om adequate maatregelen te nemen om blootstelling aan de betreffende metalen te beperken. Gedacht wordt aan het schoonmaken van speeltoestellen en het wassen van de handen na het buiten spelen en voor het eten. Waarbij het niet erg is als dit een keer wordt vergeten.

Wij gaan in overleg met de betreffende gemeenten over het geven van voorlichting en het nemen van maatregelen om de blootstelling te minimaliseren.

Tata Steel en Harsco hebben op 4 juni 2019 per direct extra maatregelen aangekondigd die grafietuitstoot in de omgeving maximaal voorkomen (<https://www.tatasteel.nl/nl/nieuws/Extra-maatregelen-Tata-Steel-tegen-grafietuitstoot>).

Handelingsperspectief richting Harsco en Tata Steel

Er zijn twee lasten onder dwangsom (LOD) opgelegd aan Harsco vanwege de uitstoot van stof en grafiet. In beide gevallen heeft Harsco beroep ingesteld tegen de LOD. Deze beroepen worden 27 juni 2019 tegelijk door de rechtbank Haarlem behandeld. De resultaten van het onderzoek van RIVM bevestigen dat het handhavend optreden van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG), namens ons college, terecht is. Wij gaan de handhaving intensiveren en bekijken op korte termijn op welke wijze dat gaat plaatsvinden.

Verder zijn er drie handhavingsverzoeken ingediend, door de Stichting IJmondig, de Dorpsraad Wijk aan Zee en een bewoner. Deze verzoeken zien niet alleen op Harsco, maar zijn breder en hebben betrekking op Tata Steel algemeen. We bekijken op welke manier de (mogelijke) reactie op deze handhavingsverzoeken betrokken kunnen worden bij de conclusies van het RIVM-rapport en het handelingsperspectief ten aanzien van Harsco.

Met ons verscherpt toezicht hebben we Harsco en Tata Steel tot nu toe bewogen om extra korte- en langetermijnmaatregelen te nemen. De meest in het oog springende maatregel is de bouw van een gesloten hal met afzuiging waarbij eventueel vrijgekomen deeltjes grafiet kunnen worden afgevangen. Daarnaast is er geïnvesteerd in extra 'slakpannen' waardoor de slakken langer kunnen afkoelen, wordt er een plan gepresenteerd om het terrein anders in te richten om stofverspreiding te beperken en zijn er extra sproeisystemen aangebracht om stofverspreiding bij het kiepen van de slakpannen verder te beperken.

Op basis van de resultaten van het onderzoek van RIVM zal Harsco/Tata Steel extra maatregelen (laten) treffen, die mogelijk zijn om de uitstoot van grafiet niet meer te laten plaatsvinden. Wij doen een beroep op Harsco/Tata Steel om het maximale te doen om de hinder te laten stoppen. Wij geven OD NZKG opdracht het toezicht verder te intensiveren.

Op 6 juni a.s. zal Tata Steel tijdens een bewonersbijeenkomst hun *roadmap 2030* presenteren, hun meerjarenplan tegen alle vormen van overlast. Eerder heeft Tata Steel bekend gemaakt in ieder geval 100 miljoen euro extra uit te trekken om de stofuitstoot op het terrein van Tata Steel — inclusief de stof- en grafietuitstoot van Harsco — aan te pakken. Dit is voor ons college een belangrijk moment om te beoordelen wat de concrete maatregelen van Tata Steel en Harsco zijn om de stofoverlast te stoppen.

Overige stappen

Verder hebben we Tata Steel naar voren gehaald bij het landelijk onderzoek naar zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Ambtelijk wordt er op

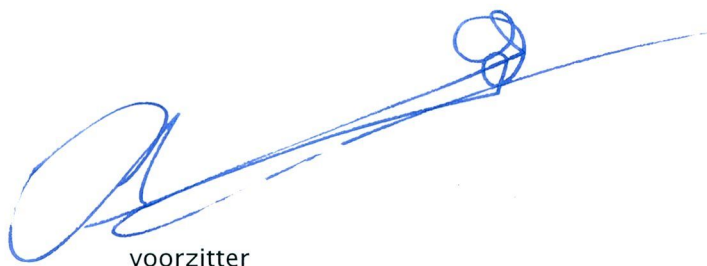
dit moment verkend hoe de samenwerking tijdens de situatie rondom Harsco en Tata Steel is vormgegeven/ingericht. Vooruitlopend op de resultaten hiervan is een projectteam opgericht, bestaande uit medewerkers van OD NZKG en de provincie. Daarnaast worden nu de mogelijkheden verkend en uitgewerkt voor een (bestuurlijk) overleg toegespitst op Tata Steel en de betrokkenheid van de inwoners hierbij.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zullen u op de hoogte houden van de ontwikkelingen rondom de uitstoot van grafiet door Harsco.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

3 bijlagen (www.rivm.nl/inschatting-gezondheidsrisicos-grafietregen)

- Publiekssamenvatting RIVM
- Rapport RIVM Inschatting gezondheidsrisico's grafietregen
- Vragen en antwoorden grafietuitstoot

Kopie aan:

- Staatssecretaris Infrastructuur en Waterstaat
- Colleges gemeenten Beverwijk, Heemstede en Velsen
- Directie Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Directie Omgevingsdienst IJmond
- Directie Harsco Metals Holland
- Directie Tata Steel IJmuiden